

Sygn. akt III AUa 892/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Jacek Witkowski

Sędziowie: Izabela Głowacka-Damaszko

Ireneusz Lejczak (spr.)

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji R. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 kwietnia 2019 r. sygn. akt VII U 819/18

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

W dniu 09.08.2018 r. R. W. złożył wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego, przedkładając wraz z wnioskiem kserokopie angażu z tytułu pracy w Rolniczym Kombinacie Spółdzielczym im. K. (...) w G. z siedzibą w B., a następnie w dniu 27.09.2018 r., ponownie złożył wniosek o przeliczenie świadczenia emerytalnego domagając się w nim uwzględnienia przy przeliczeniu kapitału początkowego okresu od 01.08.1980 r. do 04.08.1983 r. gdzie świadczył pracę dla Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S.. Do wniosku dołączył oświadczenia współpracowników: M. M., K. K., S. H., W. S. i E. S.. Decyzjami z 28.08.2018 r. i z 31.10.2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W., na podstawie art. 114 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, odmówił wnioskodawcy prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury w związku z przeliczeniem kapitału początkowego. W uzasadnieniach decyzji organ podniósł, że nie wystąpiła żadna okoliczność uzasadniająca ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy ponieważ okres zatrudnienia w Rolniczym Kombinacie Spółdzielczym w G. został wcześniej uwzględniony przy ustaleniu kapitału początkowego wnioskodawcy, a dla wykazania okresu ubezpieczenia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. nie są wystarczające oświadczenia świadków ponieważ środkiem

dowodowym na potwierdzenie okresów pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej przebytych przed 15.11.1991 r. musi być zaświadczenie potwierdzające przepracowaną liczbę dni.

Wyrokiem z 10.04.2019 r., wydanym na posiedzeniu niejawnym (w trybie art. 148¹ § 1 kpc), Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołania wnioskodawcy od obu zaskarżonych decyzji. Na podstawie dokumentów zawartych w aktach ubezpieczeniowych wnioskodawcy doszedł Sąd Okręgowy do wniosku, że rzeczywiście organ rentowy w decyzji poprzedzającej zaskarżone obecnie decyzje uwzględnił już okres zatrudnienia od 03.05.1985 r. do 03.11.1988 r. w Rolniczym Kombinacie Spółdzielczym im. K. (...) w G. do ustalenia wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy. Odnosząc się natomiast do zatrudnienia wnioskodawcy w RSP w S. powołał się Sąd Okręgowy na wykładnię art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którą w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne znaczenie dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania świadczenia z ubezpieczenia społecznego jest przepracowanie w tym roku określonej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu. Dlatego też, w ocenie Sądu Okręgowego, okres tej pracy nie mógł być uznany na podstawie oświadczeń przedłożonych przez wnioskodawcę ponieważ środkiem dowodowym na potwierdzenie okresów pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej przebytych przed dniem 15.11.1991 r. jest zaświadczenie potwierdzające liczbę przepracowanych dni.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją wnioskodawca zarzucając orzeczeniu naruszenie art. 114 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez odmówienie wnioskodawcy prawa do emerytury oraz niesprecyzowanych w apelacji przepisów prawa spółdzielczego poprzez błędne uznanie, że bycie członkiem spółdzielni nie jest tożsamy z byciem jej pracownikiem. Zarzucił również apelujący zaskarżonemu wyrokowi sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez uznanie, że wnioskodawca nie dostarczył dowodów na to, że był zatrudniony w RSP w S.. W uzasadnieniu apelacji podniósł między innymi, że Sąd nie powołał w charakterze świadków osoby, które złożyły oświadczenia dotyczące pracy i zarobków otrzymywanych przez wnioskodawcę w RSP w S.. W oparciu o tak postawione zarzuty wniósł apelujący o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie obu spornych okresów jako okresów ubezpieczenia, ewentualnie o przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Wniósł też apelujący o przesłuchanie na rozprawie apelacyjnej w charakterze świadków osoby, które podpisały oświadczenia dotyczące zatrudnienia w RSP w S..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd I instancji uzasadniając rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym wskazał, że wnioskodawca nie zgłosił takich wniosków dowodowych, których „przeprowadzenie wymagałoby przeprowadzenia rozprawy”. Należało zatem przypomnieć, że wnioskodawca w celu ponownego przeliczenia kapitału początkowego przedłożył dotychczas nieprzedstawiane organowi rentowemu dokumenty: zaświadczenie z 20.09.1988 r. o wysokości wynagrodzenia podstawowego otrzymywanego przez wnioskodawcę od 1.05.1988 r. w Rolniczym Kombinacie Spółdzielczym w G. oraz oświadczenia pięciorga świadków na okoliczność warunków zatrudnienia i wynagradzania wnioskodawcy podczas zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S.. Dowody te zatem posiadały walor nowości, o którym mowa w art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast to czy miały one wpływ na wysokość emerytury wnioskodawcy i w jakim wymiarze było przedmiotem niniejszego postępowania (istotą sporu). Sąd Okręgowy odnosząc się do zaświadczenia z 20.09.1988 r. uznał je za nieprzydatny dowód na okoliczność wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy nie wyjaśniając kwestii, czy dokumentem tym wnioskodawca zamierza wykazywać tylko uwzględniony już przez stronę pozwaną fakt zatrudnienia w Rolniczym Kombinacie Spółdzielczym w G., czy też wysokość zarobków otrzymywanych tam przez wnioskodawcę od maja 1988 roku. Także w przypadku pisemnych oświadczeń świadków zatrudnienia wnioskodawcy w RSP w S. sąd I instancji w ogóle nie odniósł się do ich treści wychodząc z założenia, że oświadczenie te nie mają waloru dowodu na okoliczność rzeczywistego okresu ubezpieczenia wnioskodawcy w czasie zatrudnienia w tej spółdzielni, gdyż takim dowodem mogło być tylko zaświadczenie potwierdzające liczbę przepracowanych dni. Powyższe założenie było błędne, przy czym błąd nie wynikał z wadliwego rozumienia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS lecz z nieuzasadnionej antycypacji wartości dowodowej wniosków dowodowych przed ich

przeprowadzeniem, co skutkowało zaniechaniem ich przeprowadzenia i brakiem rozpoznania istoty sprawy. Słusznie wyszedł bowiem Sąd Okręgowy z założenia, że dla wykazania przez wnioskodawcę rzeczywistego okresu ubezpieczenia w RSP w S. nie jest wystarczające ustalenie ram czasowych trwania tego zatrudnienia, ale wykazanie przez niego okresów obrachunkowych – według parametrów przewidzianych w art. 4 dekretu z 4.03.1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 10, poz. 54). Zupełnie jednak niezasadnie uznał ten Sąd, że wykazanie to może nastąpić tylko kwalifikowanym dowodem w postaci zaświadczenia zawierającego liczbę przepracowanych w roku lub w miesiącu dni pracy. Taki pogląd jest odosobniony i odbiega od utrwalonego orzecznictwa tak sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego, że dla ustaleń faktycznych w tym zakresie nie ma ograniczeń dowodowych (por. uzasadnienie wyroku SN z 24.05.2012 r. II UK 255/11, wyrok SA w Łodzi z 6.08.2013 r. III AUa 1756/12, wyrok SA w Lublinie z 27.11.2013 r., II AUa 1060/13, wyrok SA w Katowicach z 13.11.2015 r. III AUa 51/15). Jak wynika z art. 4 ust. 1 cyt. dekretu za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy. Z przedstawionych zaś przez wnioskodawcę oświadczeń świadków wynikało, że posiadali oni wiedzę co najmniej dotyczącą charakteru pracy wnioskodawcy. O tym natomiast, czy wiedza ta jest wystarczająca, a zeznania świadków przekonujące w kwestii rzeczywistego wymiaru czasu pracy przepracowanego przez wnioskodawcę można było wnioskować po przesłuchaniu świadków. W sytuacji nawet, gdyby wnioskodawca nie wnosił o przesłuchanie osób składających pisemne oświadczenia, to nie uwzględnienie tych oświadczeń wymagałoby odniesienia się do ich treści, czego nie uczynił Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Nie sposób jednak było jednoznacznie uznać, że apelujący nie składał wniosku o przesłuchania tych świadków. Sąd I instancji odstąpił od zasady rozpoznania sprawy na rozprawie, na podstawie art. 148⁽¹⁾ § 1 kpc, w sytuacji, gdy nie był niesporny stan faktyczny, a przedstawione na jego ustalenie źródła dowodowe wymagały co najmniej sprecyzowania jaką okoliczność nimi wnioskodawca udowadnia (zaświadczenie z 20.09.1988 r.) oraz w jakiej formie dowód ma zostać przeprowadzony. Nie wystąpiły zatem – w ocenie sądu II instancji – przesłanki do wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym. Skutkiem tych uchybień procesowych, polegających na co najmniej przedwczesnym zdyskwalifikowaniu wartości dowodowej wniosków dowodowych apelującego, było ich nieprzeprowadzenie, a przez to nierozpoznanie istoty sporu, co – w myśl art. 386 § 4 kpc – uzasadniało uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wyjaśni okoliczność jaką wnioskodawca wykazuje zaświadczeniem z 20.09.1988 r., a ponadto – wobec złożonego jednoznacznie w apelacji wniosku o przesłuchanie świadków: M. M., K. K., S. H., W. S. i E. S. – przesłucha tych świadków na okoliczność dziennego, miesięcznego i rocznego wymiaru czasu pracy wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w RSP w S. i w zależności od wyniku tych ustaleń rozstrzygnie spór.

Izabela Głowacka-Damaszko Jacek Witkowski Ireneusz Lejczak

R.S.